

Uit en voor de praktijk

Diffuse zwelling van de onderlip

I. van der Waal, kaakchirurg

Gegeven

Een 66-jarige vrouw bezocht haar tandarts in verband met retentieklasten van de onderprothese. Patiënte vertelde het gevoel te hebben dat haar tong te groot was geworden voor haar mond en dat daardoor de onderprothese steeds werd weggedrukt. Zij vond ook dat haar onderlip de laatste maanden geleidelijk aan was gezwollen, overigens zonder pijn te veroorzaken (afb. 1). Elders in de mond werden geen duidelijke afwijkingen aangetroffen. Het was moeilijk het door de patiënte beschreven gevoel van een te grote tong te objectiveren.

Patiënte leek verder gezond te zijn. Zij gebruikte geen medicijnen. Wel vertelde zij ongeveer een half jaar geleden aan haar rechter pols te zijn geopereerd (afb. 2). De tandarts besloot de kaakchirurg om advies te vragen over de aard van de gezwollen onderlip en de mogelijk daarmee samenhangende klachten over de tong.

Trefwoord: Amyloïdose

Adres: Prof.dr. I. van der Waal,
Orale pathologie, AZVU/ACTA
De Boelelaan 1117,
1081 HV Amsterdam.

Antwoord

Wanneer de zwelling van de onderlip meer plotseling zou zijn ontstaan, zou kunnen worden gedacht aan het zogenaamde angio-oedeem, vroeger ook wel Quincke's oedeem genoemd. Het betreft een veelal allergische reactie, niet zelden op bepaalde geneesmiddelen. De hier besproken patiënte gebruikte geen geneesmiddelen. Bovendien was de zwelling zeer geleidelijk ontstaan.

In een eerdere bijdrage werd al eens een patiënt besproken met een diffuse zwelling van de onderlip, die bleek te berusten op cheilitis granulomatosa. Daarbij is meestal sprake van een pijnlijke, recidiverende zwelling. Ook daarvan was bij de huidige patiënte geen sprake. Bij de differentiële diagnose werd nu vooral gedacht aan de mogelijkheid van sarcoïdose. Besloten werd tot een proefexcisie onder lokale anesthesie.

Min of meer als verrassing bleek uit het weefselonderzoek dat het hier ging om amyloïdose type AL. In een bijdrage elders in deze aflevering wordt uitvoerig ingegaan op de algemene ziektebeelden die door amyloïdose kunnen worden veroorzaakt; ook wordt ingegaan op de diverse typen amyloïd, met inbegrip van het type AL.

De diagnose amyloïdose leek nu ook de klachten over een te grote tong te verklaren. Er werd echter van afgezien ook de tong te biopseren. Ook de enige tijd geleden uitgevoerde operatie aan de pols leek nu verklaarbaar en paste geheel bij het bij amyloïd-afzetting voorkomende carpale-tunnelsyndroom.

In overleg met de huisarts werd patiënte aan de internist voorgesteld voor nader onderzoek. Onder andere werd daar-

bij de vraag gesteld of patiënte wellicht leed aan de ziekte van Kahler, een niet zeldzame bevinding bij patiënten met amyloïdose in of rond de mond. Inderdaad werd deze vraag bevestigend beantwoord. In de brief van de internist, waarvan uiteraard ook de oorspronkelijke verwijzer-tandarts een kopie ontving, werd bovendien nog vermeld dat het hart vergroot bleek te zijn, vermoedelijk eveneens op basis van amyloïd-stapeling. In een poging het beloop van de ziekte van Kahler te vertragen, schreef de internist patiënte melfalan en prednison voor.

Nabeschouwing

Amyloïdose is voor de tandarts natuurlijk geen alledaagse aandoening. Dit geldt voor een groot aantal systemische aandoeningen die zich incidenteel in of rond de mond kunnen uiten. Wanneer amyloïdose zich in de mond manifesteert, wordt meestal de macroglossie benadrukt als belangrijkste symptoom.¹

De prognose van een patiënt met de ziekte van Kahler (multipel myeloom) is slecht, vooral in combinatie met amyloïdose. Mede om die reden is afgezien van een eventuele chirurgische correctie van de onderlip, zo patiënte dat al zou hebben gewild.

Literatuur

- 1 Reinish EI, Raviv M, Srolovitz H et al. Tongue, primary amyloidosis and multiple myeloma. *Oral Surg Oral Med Oral Pathol* 1994; 77: 121-5.

Afb. 1. Diffuse, niet-pijnlijke en vast aanvoelende zwelling van de onderlip van een 66-jarige vrouw.

Afb. 2. Litteken van een ongeveer een half jaar geleden uitgevoerde operatie aan de pols.

